

XARXA ECLESIAL PANAMAZÒNICA

ACTOR NOU A AMÈRICA LLATINA, A QUI CAL SALUDAR I PARAR-HI ESMENT

AGENDA LATINOAMERICANA

Encara és molt desconeguda al continent, gairebé ningú no n'ha sentit a parlar. Però ja és una realitat, i és un exemple a considerar i molt probablement també a imitar. Ens referim a la REPAM, Xarxa Eclesial Panamazònica (redamazonica.org).

La REPAM és la realització d'una proposta de la Conferència d'Aparecida, el 2007: "Crear consciència a les Amèriques sobre la importància de l'Amazònia per a tota la humanitat. Establir, entre les esglésies locals de diversos països sud-americans que estan a la conca amazònica, una pastoral de conjunt amb prioritats diferenciades per crear un model de desenvolupament que privilegi els pobres i serveixi al bé comú". Avui és una realitat adulta i en marxa.

Potser és la primera vegada que es crea una entitat eclesial que no respon a un criteri polític, ètnic, cultural, territorial... sinó "ecològic", degut a un *bioma* que, en aquest cas, es considera de màxima importància per al lloc, la regió i fins i tot per al món.

Efectivament: "La pan-amazònia comprèn una superfície de 7,5 milions de km². Està repartida entre nou països d'Amèrica (Brasil, Bolívia, Perú, Equador, Colòmbia, Veneçuela, Guyana, Surinam i la Guyana Francesa). Representa el 43% de la superfície d'Amèrica del Sud. El riu Amazones té més de 1.100 afluents principals i una infinitat de rierols amb els quals teixeix la xarxa fluvial més extensa del món amb més de 25 mil km navegables. La regió amazònica concentra el 20% de l'aigua dolça no congelada del planeta, que aboca a l'Atlàntic ajudant a regular l'equilibri sistèmic de l'oceà. S'hi concentren el 34% dels boscos primaris del planeta que alberguen entre el 30 i el 50% de la fauna i flora del món" (documents de l'Equip Itinerant i Intercongregacional Amazònic).

La Panamazònia és un bioma, és a dir un sistema viu, que funciona com un estabilitzador climàtic regional i global, mantenint l'aire humit i produeix 1/3 de les pluges que alimenten la terra. La Pan Amazònia posseeix una gran sociobiodiversitat, ja

que alberga 2.779.478 indígenes, que corresponen a 390 pobles indígenes, 137 pobles aïllats o no contactats, 240 llengües parlades pertanyents a 49 famílies lingüístiques. Essent algunes de les famílies més nombroses l'Aruak, la Karib i la Tupi-Guaraní. I gairebé 40 milions d'habitants en total.

Actualment més del 20% de la cobertura vegetal de la Pan Amazònia ja no existeix. La van retirar i cremar per permetre l'accés a projectes de mineria, ramaderia, extracció de fusta, hidroelectricitat, assentaments de camperols, entre d'altres. Avui dia vivim una alta incidència de sequeres a l'Amazònia, una situació que no es creia possible i que avui estem experimentant amb gran força. Per tant s'experimenta el canvi climàtic i les seves repercussions en diversos àmbits socioambientals. La regió s'enfronta a la perspectiva de consolidació de la planificació vertical i autoritària, és a dir la imposició de megaprojectes extractius, que consideren el territori amazònic com a font de recursos i de creixement econòmic. Podem veure com a exemple concret el projecte d'Integració d'Infraestructura Regional Sud-americana (IIRSA) com a element articulador que prioritza el benefici econòmic per sobre dels drets de les poblacions indígenes. L'IIRSA té deu eixos d'integració i desenvolupament, un dels quals és el de l'Amazònia.

L'Església camina enmig d'aquesta realitat, al ritme que camina el poble més pobre. En aquestes realitats es percep la vitalitat de l'Església Amazònica i missionera, a la llum de les seves múltiples trobades, el compromís dels seus líders, la perseverança de les seves Comunitats Eclesials de Base, els documents produïts pels seus actors, l'exercici de la seva col·legialitat, i l'afany d'estar sempre present en les comunitats més aïllades i vulnerables. Tots els esforços semblen insuficients davant l'enormitat dels reptes, però en la seva petitesa, el seu testimoni missioner es converteix en senyal que una altra Amazònia és possible.

"En fer una mirada retrospectiva sobre els més

de cinc-cents anys en els quals l'Església Catòlica ha estat present a terres amazòniques trobem llums i ombres. Al costat dels màrtirs que van resistir la conquesta espanyola hi havia els qui van col·laborar amb els diferents sistemes de colonització. La nostra primera actitud davant d'aquesta història és d'una humil petició de perdó. Demanem perdó per les vegades que no aconseguim alliberar-nos de la influència de l'empresa colonitzadora, i per les vegades que pensem que n'hi havia prou amb salvar les ànimes, assumint una actitud negligent, per tant, amb els subjectes... una sincera conversió i la voluntat d'aprendre dels errors del passat estan profundament lligades a la nostra petició de perdó per no haver acceptat sempre els habitants de l'Amazònia com els nostres primers interlocutors pastorals. No obstant, en interès de la veritat, hem també de recordar els èxits de la presència eclesial i pastoral en el passat i a l'actualitat a la regió pan-amazònica que "és multiètnica, pluricultural i pluri religiosa" (Carta Pastoral de la REPAM, novembre 2014).

Hereus conscients d'una "història de llums i ombres", aquest pas endavant, donat en la correcta direcció del compromís amb els pobres i –per primera vegada!– també amb la Terra, aquesta novetat eclesial no només s'ha de saludar i acollir, sinó ajudar, i també considerar com un model a examinar i tal vegada a seguir. No cal viure prop d'un dels principals biomes d'aquest planeta... també els biomes menors són molt importants, per als pobles que els habiten i per al planeta sencer, perquè tota la vida està unida en la *tela de la vida*, en la *comunitat de la vida*, única de/en aquest planeta. Altres biomes específics (el *cerrado*, el *páramo*, la *Puna*...) o simplement geogràfics (l'istme centreamericà, les glaceres dels Andes, el salar d'Uyuni...) mereixen l'atenció de les comunitats humanes i religioses que des de sempre hi han viscut i mai s'han plantejat l'agraït deure que els competeix de tenir-ne cura. Tinguem en compte que les famoses "obres de misericòrdia"

–tradicional elenc de les bones obres que es podien fer– es classifiquen en materials i espirituals... però cap és ecològica, totes són antropocèntriques... Hem fundat fins i tot congregacions religioses, el carisma i missió de les quals ha girat al voltant de la realització d'alguna d'aquestes obres de misericòrdia... antropocèntriques. L'Església Catòlica està per fundar una congregació per dedicar-se a la realització d'una obra de misericòrdia... ecològica. També les esglésies locals s'han de plantejar l'obligació que poden tenir de liderar o de col·laborar en l'organització d'activitats –com les entitats públiques, privades, ONGs– per salvar els béns naturals de la vida, dels que tots en depenem.

I no només les esglésies locals: també les parròquies, les comunitats de base, les entitats religioses de tota mena. I també ecumènica i interreligiosa. Ens calen moltes REPAM arreu del continent, cadascuna a la mesura del seu bioma, de la seva geografia, de les seves necessitats.

La "conversió pastoral" que el 2007 va demanar Aparecida, s'ha convertit també en "conversió ecològica", en un donar entrada a l'ecologia, ja d'una vegada per totes, a la nostra visió, a la nostra teologia, a la nostra espiritualitat... i fins a les obres de misericòrdia i obres de justícia. Necessitem una conversió pastoral... "integralment ecològica".

Tot i que institucionalment estem endarrerits (fa dècades que el problema ecològic és urgent, i nosaltres tot just ara ens estem desvetllant), afortunadament tenim abanderats que ens han precedit, màrtirs llatinoamericans per la Causa Ecològica. Ells/es van intuir que la defensa de la natura, de la seva integritat i la seva bellesa, així com la defensa dels seus habitants, especialment els més pobres, era un valor humà, religiós i còsmic, pel que mereixia la pena fins i tot donar la vida. I van donar-la. Avui ens toca a nosaltres assumir aquesta herència i ampliar-la. Com fa la REPAM.

LAUDATO SI': SOBRE LA CURA DE LA NOSTRA CASA COMUNA

Una sèrie de 20 àudios sobre l'Encíclica del Papa Francesc, d'uns 10 minuts cada un. El seu objectiu: material pedagògic per crear consciència sobre la urgència de canviar de rumb i superar l'estil de vida consumista, la cultura del rebuig, un model de civilització tecnocràtica, mercantilitzada i ambiciosa, que no és sostenible. Una producció de la REPAM, gratuïta; recollíu-la a redamazonica.org/el-cuidado-de-la-casa-comun